

Editorial

Α φήνοντας πίσω πλήθος δυσκολιών, προσφέρουμε με ιδιαίτερη χαρά στο αναγνωστικό κοινό το δεύτερο τεύχος του περιοδικού Θέματα Αρχαιολογίας. Σύμφωνα με τη φιλοσοφία του περιοδικού, και σε αυτό το τεύχος δημοσιεύεται το σύνολο των κύριων άρθρων (συνολικά επτά) και επιλογή εκ του λοιπού υλικού, αναρτημένου στην ιστοσελίδα του περιοδικού κατά το χρονικό διάστημα Μαΐου – Αυγούστου 2017.

Στο άρθρο «Η Ίκλαινα και η γένεση του μυκηναϊκού κράτους της Πύλου», ο καθηγητής Μιχάλης Κοσμόπουλος παρουσιάζει την ανασκαφή της Αρχαιολογικής Εταιρείας στην Ίκλαινα Μεσσηνίας, η οποία ταυτίζεται με μία από τις περιφερειακές πρωτεύουσες του μυκηναϊκού βασιλείου της Πύλου. Τα στοιχεία που φέρνει στο φως η ανασκαφή φωτίζουν τις διεργασίες γένεσης του βασιλείου αυτού και συμβάλλουν στην κατανόηση της σχέσης ανάμεσα στα μυκηναϊκά ανάκτορα και τις περιφέρειές τους.

Στο άρθρο «Πόλεμος και Δημοκρατία. Καινοφανείς ιδιορρυθμίες της κλασικής Αθήνας», ο καθηγητής Δημήτρης Ι. Κυρτάτας αναπτύσσει την άποψη ότι οι δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις στην κλασική Αθήνα, εμπνευσμένες από τον Κλεισθένη, πραγματοποιήθηκαν με στόχο να καταστεί η πόλη αποτελεσματική και κατά τη διάρκεια του πολέμου. Το άρθρο προσφέρει αρκετά παραδείγματα για τον τρόπο με τον οποίο η κλασική αθηναϊκή δημοκρατία λειτουργούσε στο πεδίο της μάχης.

Με το δεύτερο μέρος «Η κρητική αρχαιολογία σε επαναστατική περίοδο, 1878-1913. Αρχαιολογία και πολιτική στην Οθωμανοκρατία και την Κρητική Πολιτεία», ολοκληρώνεται η παρουσίαση της εκτενούς εισήγησης του αρχαιολόγου Αντώνη Βασιλάκη, με την οποία επιχειρεί να δείξει ότι, στα πρώτα 35 χρόνια της ιστορίας της Αρχαιολογίας στην Κρήτη, ανάγονται οι αιτίες των χρόνιων προβλημάτων που ταλανίζουν όχι μόνο την κρητική αλλά την ελληνική αρχαιολογία συνολικά.

Στο άρθρο «Ο Τάφος του Αριστοτέλη στα αρχαία Στάγειρα», ο αρχαιολόγος Κώστας Σισμανίδης παρουσιάζει τα λείψανα του σημαίνοντος κτίσματος που ήλθαν στο φως με την αρχαιολογική σκαπάνη, και τα οποία, σύμφωνα με τον ανασκαφέα, συνηγορούν προς την άποψη ότι το κτίσμα αυτό είναι ο μαρτυρημένος από τις γραμματειακές πηγές τάφος του μεγάλου φιλοσόφου.

Με το άρθρο «Ο Μυστικός Κήπος των Εικόνων του Φώτη Κόντογλου», ο αν. καθηγητής Δημήτρης Παυλόπουλος παρουσιάζει συνοπτικά τους σημαντικότερους σταθμούς της μακράς καλλιτεχνικής δημιουργίας του Φώτη Κόντογλου, τόσο το κοσμικό όσο και το θρησκευτικό έργο του, ενώ αποκαλύπτει μια αγνοημένη έως σήμερα στην Ιστορία της Νεοελληνικής Τέχνης πτυχή της σχέσης του με τον νεαρό μαθητευόμενο του Γιάννη Τσαρούχη.

Με το άρθρο «“Στιγμές στον χρόνο”. Συζητώντας για τους μινωικούς αποθέτες θεμελίωσης», η αρχαιολόγος Χριστίνα Παπαδάκη σχολιάζει ακροθιγώς ζητήματα που σχετίζονται με την ορολογία και τα βασικά χαρακτηριστικά των μινωικών αποθετών θεμελίωσης, δίνοντας έμφαση στη χωροθέτηση και στο περιεχόμενο. Στο πλαίσιο αυτό, επιχειρεί συγκεκριμένους παραλληλισμούς με τους αιγυπτιακούς και μεσοποταμιακούς αποθέτες.

Τέλος, στο άρθρο «Παραλλαγές του μύθου ήρωα-τέρατος στα αιγυπτιακά κείμενα του Νέου Βασιλείου», η υπ. Δρ Άννα Καλαϊτζάκη και ο υπ. Δρ Γρηγόριος Κοντόπουλος εξετάζουν το ανατολικό μυθολογικό μοτίβο της μάχης του ήρωα με το τέρας και την αναπαραγωγή του στην αιγυπτιακή λογοτεχνία, όπως για παράδειγμα στην «Ιστορία των δύο αδελφών» και στις «Διδαχές προς τον βασιλιά Merikare». Οι συγγραφείς του άρθρου επιχειρούν να δείξουν με ποιον τρόπο, μέσα από μια ιδιάζουσα interpretatio Aegyptiaca, το βασικό μυθολογικό μοτίβο της μάχης του ήρωα με το τέρας, καθώς και οι διάφορες παραλλαγές του, αναπαράγονται αποτελώντας δείγμα πολιτισμικών αλληλεπιδράσεων μεταξύ Αιγύπτου και Εγγύς Ανατολής κατά το Νέο Βασίλειο.

Το τεύχος φιλοξενεί ακόμη αρχαιολογικά και ενάλια νέα, εκθέσεις, συνέδρια, συμπόσια κλπ. Από τις μόνιμες στήλες ξεχωρίζει το γεγονός της ανακοίνωσης των βραβείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Πολιτιστική Κληρονομιά / Europa Nostra 2017. Στους νικητές συμπεριλαμβάνονται δύο εξαιρετικά έργα από την Ελλάδα: η αποκατάσταση της Αρχαίας Πόλης της Καρθαίας στην Κέα και του Προμαχώνα του Παλατιού του Μεγάλου Μαγίστρου στη Ρόδο.

Δημήτρης Γαρουφαλής
Διευθυντής Θεμάτων Αρχαιολογίας